

METODOLOŠKO POJASNILO

Andrejka Šivic

DEMOGRAFIJA PODJETIJ

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Demografija podjetij, Slovenija, letno (Prva objava\Elektronska objava)

Junij 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	7
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	8
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	9

1 NAMEN

Namen objave podatkov o demografiji podjetij je prikaz podatkov o novonastalih podjetjih, podjetjih, ki so prenehala poslovati in preživelih novonastalih podjetij. Ključne statistike so:

- število podjetij (rojstev podjetij, smrti podjetij in preživelih podjetij od enega do petih let),
- število zaposlenih v novonastalih podjetjih in podjetjih, ki so prenehala poslovati, in
- število zaposlenih in samozaposlenih oseb v novonastalih podjetjih in podjetjih, ki so prenehala poslovati, in v preživelih podjetjih od enega do petih let.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba (EU) št. 2152/2019 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o evropski poslovni statistiki in razveljavitvi desetih pravnih aktov na področju poslovne statistike (CELEX: 32019R2152)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 1197/2020 z dne 30. julija 2020 o določitvi tehničnih specifikacij in ureditev v skladu z Uredbo (EU) 2019/2152 Evropskega parlamenta in Sveta o evropski poslovni statistiki in razveljavitvi desetih pravnih aktov na področju poslovne statistike (CELEX: 32020R1197)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je podjetje registrirano za opravljanje pretežno tržne dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije, ki je bilo aktivno vsaj del opazovanega obdobja.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so podjetja, registrirana za opravljanje pretežno tržne dejavnosti, na ozemlju Republike Slovenije, ki so bila aktivna vsaj del opazovanega obdobja. Podjetja, ki po Standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev (SKIS) spadajo v sektor Država (SKIS 13) in v sektor Neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom (SKIS 15), niso zajeta v raziskovanju.

Zajetje je popolno; to pomeni, da so v raziskovanje izbrani vsi aktivni tržni gospodarski subjekti, ki so med letom opazovanja izkazovali prihodke od prodaje, zaposlene ali investicije. Letno v raziskovanju opazujemo približno

180.000 aktivnih enot.

Pri zbiranju podatkov za demografijo podjetij se zajamejo tista podjetja, ki opravljajo katero izmed dejavnosti SKD 2008 iz področij Rudarstvo (B), Predelovalne dejavnosti (C), Oskrba z električno energijo, plinom in paro (D), Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja (E), Gradbeništvo (F), Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G), Promet in skladiščenje (H), Gostinstvo (I), Informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), Finančne in zavarovalniške dejavnosti (K), Poslovanje z nepremičninami (L), Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M), Druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N), Izobraževanje (P), Zdravstvo in socialno varstvo (Q), Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (R) in Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo (S95) ter Druge storitvene dejavnosti (S96).

V raziskovanju opazujemo statistično dejavnost, ki je kot glavna določena v Statističnemu poslovnemu registru (SPR) za statistični namen in se v posameznih primerih razlikuje od registrirane dejavnosti, določene v Poslovnem registru Slovenije (PRS), ki ga vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Statistična dejavnost se določa pri pomembnejših enotah, in sicer tistih, pri katerih je iz obstoječih statističnih podatkov razvidno, da bi bila njihova razvrstitev po teh podatkih drugačna od razvrstitve te enote glede na registrirano dejavnost.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Glavni vir podatkov za izvajanje statističnega raziskovanja Demografija podjetij (SPR-DEM/L) so podatki o aktivnih podjetjih na območju Republike Slovenije iz SPR, ki ga vodi in vzdržuje Statistični urad RS (SURS).

SPR vodi in vzdržuje SURS. SPR je namenjen poročanju podatkov Eurostatu, ki je obvezno v skladu z Uredbo (ES), št. 177/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupnega okvira za poslovne registre v statistične namene. Osnovni vir podatkov za SPR je PRS.

Enote so v SPR zajete iz PRS za referenčno leto, in sicer s stanjem 31. 12., vključno z enotami, ki so bile med letom ukinjene in za katere je to zabeleženo v PRS.

SPR je bolj podrobno predstavljen v Metodološkem pojasnilu Podjetja.

Za izračun spremenljivk za demografijo podjetij uporabljamo tudi PRS, ki ga vodi AJPES. PRS je informatizirana baza podatkov o vseh poslovnih subjektih s sedežem na območju Republike Slovenije, ki opravljajo dejavnost ter o njihovih podružnicah, podružnicah tujih podjetij, kot jih določa zakon, ki ureja gospodarske družbe in drugih delih poslovnih subjektov.

6 DEFINICIJE

Podjetje je pravna ali fizična oseba, ki je med letom opazovanja izkazala prihodek od prodaje ali zaposlene ali investicije ter bila tako aktivna vsaj del opazovanega obdobja. Podjetje lahko sestavlja več lastniško povezanih pravnih oseb, v kolikor na trgu delujejo kot eno samostojno podjetje.

Rojstva podjetij so podjetja, ki so nastala kot kombinacija proizvodnih dejavnikov, vendar tako, da pri tem dogodku ni bilo udeleženo nobeno drugo podjetje. Med novonastala podjetja ne štejemo podjetij, ki so nastala s spojitvijo, z razdelitvijo, z oddelitvijo, podjetij, ki so nastala zaradi spremembe pravnoorganizacijske oblike, prestrukturiranjem podjetij in tistih, ki so po dveh letih prenehanja poslovanja znova oživila (reaktivacije).

Smrti podjetij so podjetja, ki so kot kombinacija proizvodnih dejavnikov razpadla, vendar tako, da pri tem dogodku ni bilo udeleženo nobeno drugo podjetje. Med podjetja, ki so prenehala poslovati, ne štejemo podjetij, ki so prenehala obstajati zaradi spojitev, pripojitev ali z razdelitvijo podjetij, podjetij, ki so nastala zaradi spremembe pravnoorganizacijske oblike, prestrukturiranja podjetij in tistih, ki so v dveh letih po letu opazovanja znova oživila (reaktivacije).

Preživelo podjetje je novonastalo podjetje, ki je poslovalo v naslednjih največ petih letih od nastanka. Podjetje štejemo za preživelo tudi, če je pravna enota prenehala poslovati in je dejavnost prevzela nova pravna enota, ki je bila ustanovljena za prevzem proizvodnih dejavnikov podjetja.

Zaposlene in samozaposlene osebe so vse osebe, ki delajo pri opazovani enoti (plačane in neplačane), in tudi vse tiste osebe, ki delajo zunaj enote, ki ji pripadajo in ki jih plačuje (npr. prodajni zastopniki). Med zaposlene in samozaposlene osebe se štejejo tudi delavci s krajšim delovnim časom, sezonski delavci in delavci na domu, ki so na plačilnem seznamu opazovane enote. Med zaposlene in samozaposlene osebe pa se ne štejejo delavci, ki jih enoti posredujejo druga podjetja, in prostovoljni delavci. Med zaposlene in samozaposlene osebe so vključeni tudi detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino. Od leta 2022 naprej so vključene tudi osebe, ki so istočasno zaposlene v več podjetjih.

Zaposlene osebe so osebe, ki delajo pri delodajalcu (pri pravnih osebah, samostojnih podjetnikih ali drugih registriranih fizičnih osebah) in prejemajo plačo ter so na podlagi pogodbe o zaposlitvi obvezno socialno zavarovane. Pogodba o zaposlitvi je lahko sklenjena za nedoločen ali določen čas, ne glede na to, ali gre za zaposlitev s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega. Med zaposlene osebe se štejejo tudi pripravniki in osebe, udeležene pri javnih delih, ter družbeniki zasebnih družb in zavodov v RS, ki so poslovodne osebe (če niso obvezno zavarovani na drugi podlagi). Med zaposlene osebe se ne štejejo študenti in dijaki, ki občasno delajo za delodajalca in prejemajo plačilo. Med zaposlene osebe so vključeni tudi detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani

na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino. Od leta 2022 naprej so vključene tudi osebe, ki so istočasno zaposlene v več podjetjih.

Pravne osebe so gospodarske družbe, zavodi, društva, državni organi in lokalne skupnosti, zadruga ter druge oblike poslovnih subjektov, ki z vpisom v ustreznih register oziroma evidenco ali z zakonom pridobijo lastnost pravne osebe.

Gospodarske družbe so pravne osebe, ki so v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD) organizirane v eno izmed naslednjih oblik družbe: družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.), družba z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.), delniška družba (d. d.), komanditna delniška družba (k. d. d.) in komanditna družba (k. d.).

Druge pravne osebe so vse preostale pravne osebe, ki niso gospodarske družbe.

Fizične osebe so samostojni podjetniki in druge registrirane fizične osebe (sobodajalci, samozaposleni v kulturi, odvetniki idr.).

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Standardna klasifikacija dejavnosti [SKD 2008](#) je nacionalna različica evropske statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Rev. 2.

Klasifikacija NUTS (Nomenclature des Unites Territoriale pour Statistique) oz. Klasifikaciji statističnih teritorialnih enot je bila vzpostavljena za statistične namene in temelji na upravni oz. institucionalni členitvi držav članic Evropske unije po enotnih merilih. Ozemlje Slovenije obsega na prvi ravni (NUTS 1) celotno državo, na drugi ravni (NUTS 2) se členi na dve enoti, t. i. kohezijski regiji (na Vzhodno Slovenijo in Zahodno Slovenijo), na tretji ravni (NUTS 3) pa se deli na 12 statističnih regij. Podatke o demografiji podjetij prikazujemo razčlenjene na drugi in tretji ravni, tj. na ravni NUTS 2 in NUTS 3. V letu 2015 je v veljavi nova verzija NUTS klasifikacije. Več o spremembah je na voljo na povezavi <http://www.stat.si/statweb/Methods/Classifications>

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

Metodološko pojasnilo

DESEZONIRANJE

Postopkov desezoniranja podatkov nismo uporabili.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Vsote se zaradi zaokroževanja včasih ne ujemajo.

Pri raziskovanju Demografija podjetij primerjamo delovanje aktivnih podjetij med leti in po identifikacijski številki razpoznavamo (identificiramo) nova podjetja, ukinjena podjetja in preživela podjetja. Z vzporejanjem podjetij po lokaciji, dejavnosti, nazivu in z informacijami o demografskih dogodkih izločimo iz populacij dogodke, kot so pripojitev, spojitev, razdelitev, oddelitev, sprememba v pravnoorganizacijski obliki, nadaljevanje družinskega podjetja (npr. mati – hči), prestrukturiranje podjetij ter podjetja, ki so po dveh letih prenehanja poslovanja znova oživela, in identificiramo novonastala podjetja brez predhodnika, podjetja, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, ter preživela novonastala podjetja.

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Podjetja](#) - Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja

Objavljajo se absolutni podatki. Podatki so razčlenjeni po:

- dejavnosti po SKD 2008 in pravnoorganizacijski obliki (razen za podatke o preživelih podjetjih),
- dejavnosti po SKD 2008 in velikosti podjetja glede na število zaposlenih,
- dejavnosti po SKD 2008 in kohezijskih in statističnih regijah po standardni klasifikaciji NUTS-2 in NUTS-3 in
- velikosti podjetja glede na število zaposlenih in kohezijskih in statističnih regijah po standardni klasifikaciji NUTS-2 in NUTS-3.

- Prva objava (Podjetja, Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja): Demografija podjetij, Slovenija, letno.
- Elektronska objava (Podjetja, Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja): Demografija podjetij, Slovenija, letno.
- Elektronska objava (Podjetja, Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja): Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja po kohezijskih in statističnih regijah, Slovenija, letno.
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasne podatke izkazujemo za podjetja, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika. Začasne podatke objavimo 18 mesecev po obdobju opazovanja, končne pa 30 mesecev po obdobju opazovanja.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Podjetja so bila pred letom 2017 aktivna, če so med letom opazovanja izkazovala prihodke od prodaje ali zaposlene in samozaposlene osebe.

Pred letom 2013 med zaposlene niso bili vključeni detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino. Z letom opazovanja 2017 so bile spremenjene metode za vstavljanje podatkov.

Z novo evropsko zakonodajo o poslovnih statistikah se je spremenil nabor opazovanih dejavnosti. Od leta opazovanja 2021 dalje se spremlja dejavnost holdingov (podrazred 64.200 po SKD2008) in ne spremlja več dejavnost članskih organizacij (oddelek 94 po SKD2008). Zaradi na novo opazovanih dejavnosti v letu 2021 podatki niso primerljivi za oddelek 64 dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov.

Od vključno leta 2022 so v podatke o zaposlenih in samozaposlenih osebah ter v podatke o zaposlenih vključene tudi osebe, ki so sočasno zaposlene v več podjetjih.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
  - Podatkov SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
  - Demografija podjetij (SPR-DEM/L)

področje: Podjetja, podpodročje: Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja

- Metodološka pojasnila:
  - Podjetja

področje: Podjetja, podpodročje: Struktura in poslovanje podjetij